

PAPER DETAILS

TITLE: ANTRENÖR EGITIMI

AUTHORS: Mehmet GÖRAL,A Korkut YAPICI,Hürmüz KOÇ

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/55122>

ANTRENÖR EĞİTİMİ

Mehmet GÖRAL* – A. Korkut YIPICI**
Hürmüz KOÇ

ÖZET

Türkiye’de antrenör eğitimi veren kurumlar; Gençlik Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.), Türkiye Futbol Federasyonu (T.F.F.) ve Üniversitelerin, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları (BESYO) ile Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri (BES) görülmektedir.

G.S.G.M. 3289 sayılı yasa uyarınca kurulmuş olup, Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı’nca antrenör yetiştirme işi gerçekleştirilmektedir.

T.F.F. 3813 sayılı kanunla özerk bir yapıya kavuşturulmuş bir kurum olarak antrenör, monitör, kaleci antrenörü, menecer ve teknik direktör kendi ihtiyacı olan elemanlarını açtığı kurslarla yetiştirmektedir.

Ayrıca BESYO ve BES Bölümünden mezun olan öğrencilere de gerek G.S.G.M., gerekse T.F.F. I. Kademe antrenörlük diploması vermektedir.

Türkiye, Almanya ve İngiltere’de uygulanan antrenör yetiştirme kursları arasında; kategori, kurs süresi, kurslarda okutulan dersler ve değerlendirmeler açısından pek fazla fark yoktur.

* Yrd. Doc. Dr. Dumlupınar Üniversitesi BES Bölümü - Kütahya

** Okutman Dumlupınar Üniversitesi BES Bölümü - Kütahya

GİRİŞ

İnsan fikir ve ruh unsurlarıyla birlikte bütünlüğünü meydana getiren vücudunu belli amaçlar için eğitmek düşüncesi insanlığın evren üzerindeki varlığı kadar eskidir.(1) Bu düşünce çerçevesinde toplumlar insanın fiziksel gelişiminin yanı sıra zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini sağlayan spor eğitimine oldukça önem vermişlerdir.(2) Gerçekten de, spor eğitimi insanların fizik ve ruh yapılarını geliştiren hareket faktörünün hemen her çeşidini ve bütün prensiplerini kapsayan en uygun bir araç olup, genel eğitimin bir parçasıdır.

Günümüzde gerek basın-yayın organlarının spora yaklaşımı, gerekse insanların stresten kurtulma, vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporla kazanılan uluslararası başarılar toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde oldukça önemli hale gelmiş, spora bir boyut kazandırmıştır.(3) Öte yandan her geçen gün ilerleyen bilim ve teknolojinin yardımıyla spordaki rekorlar yenilendikçe, spor sahalarında yarışan sporcu ve takımların temsil ettikleri ülkenin teknik, teknolojik, eğitim ve ekonomik standartları da yarıştırılmaktadır.(4) Böylece spor, ülkelerin kültürel ilişkilerini birbirine yaklaştıran bir araç niteliği de kazanmıştır. Hiç şüphesiz sporda bu hedeflere ulaşmak öncelikle eğitim ve öğretime önem vermeyi ve sporda eğitici kadroları bilimsel ölçülere uygun eğitim programlarından geçirmeyi gerekli kılmaktadır. (11)

Türkiye’de antrenörlerin yetiştirilmesi görev ve sorumluluğu 3289 sayılı yasa uyarınca Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı’na gerçekleştirilmektedir. Ancak aynı yasanın 20.maddesinin geçici 2.maddesine göre üniversite düzeyinde spor eğitimi veren Enstitü, Bölüm, Yüksekokul ve Spor Akademisi mezunlarına geçmişte olduğu gibi şu anda da I.Kademe Antrenörlük yapma hakkı tanınmaktadır. Ayrıca 3813 sayılı yasa ile kurulan Türkiye Futbol Federasyonu da futbol branşında ihtiyacı olan teknik elemanları yetiştirmektedir. O halde Türkiye’de antrenörler üç koldan yetiştirilmektedir. Bu yollardan birincisine göre, üniversitelerin spor eğitimi veren programlarından mezun olanlar spor dalı uzmanlık alanlarına göre ilgili spor branşının I.Kademe antrenörü olabilmektedir. Bu anlayışla yetişen antrenörler, hizmet öncesi eğitimlerini üniversitelerde tamamlamış olmaktadır.

İkinci yaklaşım ise Federasyonların G.S.G.M. Spor Eğitim Dairesi ile işbirliği sonucu uygulanan program ve yönetmeliklere göre yetiştirilmeleridir.(7) Üçüncü olarak da, bu federasyon içinde 3813 sayılı yasaya göre kurulan Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) kendi ihtiyacı olan antrenör, monitör, teknik direktör, menacer ve kaleci antrenörlerini bünyesinde açtığı kurslarda yetiştirmektedir.

İngiltere’de ise Spor Federasyonları olarak da adlandırabileceğimiz; Amatör Yüzme Birliği, Futbol Birliği gibi ulusal yönetim teşkilatları antrenörlük kurslarını düzenlemekte ve sporun standartlarına uygun antrenör yetiştirmektedirler. Ulusal Antrenörlük Vakfı ise antrenör eğitimi için destek programlar, eğitim için öğrenme kaynakları ve merkezleri, enformasyon, danışmanlık ve araştırma yapılmasını sağlamaktadır. (13)

Gerçek anlamda eğitim ilkökul çağındaki spor yaşamında uygulanan spor eğitimiyle başlamakta, süregelen spor yaşamında yönlendirilerek, antrenör eğitimi ile

antrenörlüğe ilk adım atılmaktadır. Durum böyle olunca antrenör eğitimi ve antrenörün yetişmesi spor eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olup, birçok faktör olumlu veya olumsuz eğitimi etkilemektedir.

Bu nedenle, ülkemizdeki spor eğitiminin yapısı ve genel hedefleri, sporun yaygınlaştırılması küçük ve gençlerimizin spor eğitiminin en önemli eğitim olduğunun benimsenmesi, çok sayıda ancak iyi yetişmiş antrenör sayısının çoğaltılması bu antrenörlerin özendirilmesi, sporda eğitim programlarının gerçekçi bir biçimde ve her kademede ön plana alınması, tesisi, sporcu ve kulüp sayısının artırılması, bütçede eğitime ağırlık verilmesi, okulların daha fazla spora özendirilmesi ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin özellikle ilgili dalda eğitilmesi, özetle; eğitimin ve eğiten antrenörlerimizin sayısal kalitesinin yükseltilmesi ülkemizde sporun gelişim güvencesi olacaktır.(8)

1985-1994 yılları arasındaki antrenörlerin sayılarına bakıldığında aşağıdaki tablo görülmektedir. Son 10 yılda antrenör sayıları giderek artmıştır. 1985'te antrenör sayısı 3994 iken 1994 yılında 10152 antrenör sayısına ulaşılmıştır.(9)

Tablo 1. 1985-1994 Yılları Arası Branşlara Göre Antrenör Sayıları

Federasyonlar / Yıllar	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
ATLETİZM	127	128	130	134	137	142	147	160	172	181
BASKETBOL	1054	1054	1190	1190	1456	1735	2107	2221	2403	2424
BİSİKLET	72	77	82	87	92	97	102	107	112	117
BOKS	484	484	484	487	516	541	571	603	635	635
CİMNASTİK	56	57	61	62	66	56	56	70	66	75
GÜREŞ	380	420	479	513	526	504	633	760	1007	1059
HALTER	20	22	25	27	30	33	33	33	43	43
HENTBOL	123	118	122	127	136	150	153	181	172	173
JUDO	253	259	265	270	291	324	335	335	364	383
KAYAK	10	15	20	50	53	60	70	85	100	105
MASA TENİSİ	603	604	603	644	663	663	675	733	763	763
OKÇULUK	29	29	29	54	54	79	105	105	105	106
TENİS	5	8	12	12	14	28	32	40	52	58
VOLEYBOL	447	483	544	579	632	679	708	735	756	863
YÜZME	330	373	422	442	475	502	535	572	602	638

Kaynak : GÖRAL, M.: Türkiye’de Spor Eğitimcisi Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.54, 55, 66, 67, İstanbul, 1997.

Bu çalışmanın amacı, değişik spor dallarında yetişecek antrenörlerin spor dalının özelliği dikkate alınarak bir model içerisinde eğitilmesini ve geliştirilmesini sağlamak ayrıca dünya futbol branşında gelişme göstermiş olan ülkelere Almanya ve İngiltere gibi bazı Avrupa ülkelerinde uygulanan futbol antrenör eğitim programlarını incelemek ve ülkemizde uygulanan futbol antrenör eğitim programıyla karşılaştırmaktır.

1. ANTRENÖR VE EĞİTİMİ

Sporda eğitici kadro denildiğinde akla ilk gelen “antrenör”dür. Antrenörler ilk aşamada, bireyin karakteristik özelliklerini ortaya çıkarıp geliştirmeyi, doğal dinamizmini güçlendirmeyi ve dış çevreye karşı olumlu tepki göstermesinin sağlanmasını amaçlayan sürekli ve topluca etkinlikler biçiminde tanımlanan eğitimin bir uygulayıcısıdır.

İkinci aşamada, grup bireylerinin tek tek gerçekleştirme imkanı bulamayacakları işleri ve işlevleri ortaklaşa gerçekleştirebilmelerini kolaylaştıran ve yönetim yükümlülüğünü üstlenmiş olan bir kişi olarak tanımlanır.(5) Üçüncü aşamada ise ilgili spor dalında eğitim gördüğü kademedeki programları başarı ile tamamlayarak bulunduğu kademe için Genel Müdürlükten belge alan ve sporcu veya spor takımlarını sportmenlik anlayışı içinde ihtisasları dahilinde yetiştirmek, her türlü spor faaliyetlerindeki milli ve milletlerarası kural ve teknikleri ve gelişmeleri takip etmek görev ve yetkisine haiz Gençlik ve Spor Teşkilatında kadrolu, fahri veya sözleşmeli kişiler diye tanımlanır.(6)

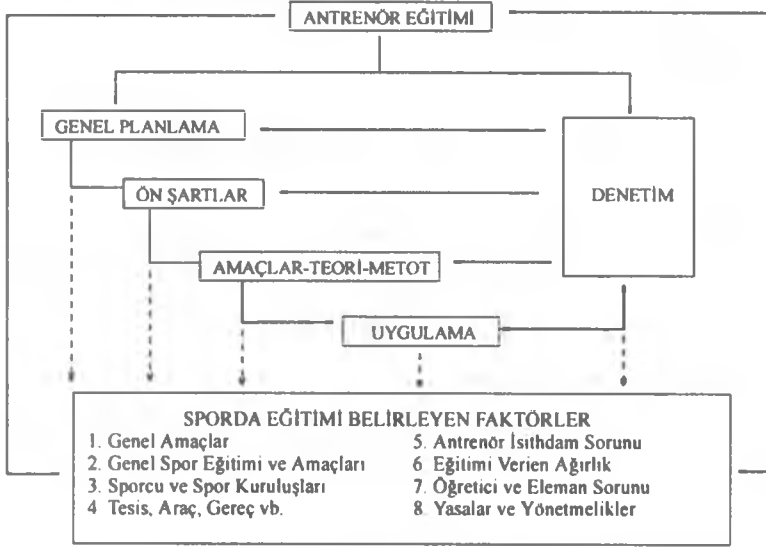
Tanımlardan da anlaşılacağı üzere antrenör; sporun temel taşı olmaktadır. O halde antrenöre ne kadar çok imkan sağlanır ve ne kadar iyi eğitilirse, yetiştireceği bireyler de o kadar performans göstereceklerdir. Bu da ancak iyi hazırlanan ve uygulanan bir antrenör eğitimi programıyla gerçekleştirilebilecektir.

Antrenör olma şartları içinde lise ve dengi okul mezunu olanların üç hafta süren bu kurslarda antrenörlere diploma verilmesi bizce günümüz Türkiye’si şartlarında uygun değildir.

Çünkü bugün sayıları elliye geçmiş spor yüksek öğrenimi veren, Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ya da Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları vardır. Bu okulların bünyesinde açılmış ve açılacak olan “Antrenörlük Bölümleri”nden mezun olacaklar antrenörlük yapabilmelidirler.

Gelişmiş olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarının “Spor Bilimleri Fakülteleri”ne dönüştürülmesi gerektiği (14) düşünülürken, bu fakültelerden gerçek anlamda formasyon kazanmış, nitelikli antrenör yetişmesi sonucunda kısa süreli kurslarla antrenör yetiştirme uygulamasına son verilmesinin bir zorunluluk olacağı ifade edilmektedir.(15)

1.1.Antrenör Eğitiminin Temel Yapısı

Genel Planlama

Her şeyden önce aşağıdaki gibi genel planlama yapılmalı hedefler ve amaçlar belirlenerek kademeli bir çalışmaya girilmelidir.

- a. Uzun Süreli Antrenör Eğitimi Planlaması
- b. Orta Süreli Antrenör Eğitimi Planlaması
- c. Kısa Süreli Antrenör Eğitimi Planlaması

Ön Şartlar

- A. Eğitimi Uygulayacak Kurumdaki Bazı Şartlar
 - a. Antrenör eğitimine ayrılacak tesisler.
 - b. Gerekli araç ve gereç temini.
 - c. Eğitime ayrılacak bütçe.
 - d. Eğitimi destekleyici tedbirler
 - e. Spor eğitimi yapan kuruluşlarla işbirliği (üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümleri gibi)
- B. Antrenör Adaylarında Aranacak Şartlar
- C. Antrenör Eğitiminin Kapsamı
- D. Öğreticideki Şartlar
- E. Merkez Spor Kütüphanesi

Tüm spor eğitimcilerinin ve sporcuların yararlanacağı geniş kapsamlı bir kütüphanenin kurulması. Bu şekilde tüm spor dallarının dünyadaki gelişimi; kitap, dergi, video eğitim kaseti vb. yayınlarla takip edilebilir. Böylece spor eğitimine büyük katkı sağlanabilir.

F. Özel ve Genel Spor Yayınlarının Basımının Özendirilmesi ve Gerekli Temel Kitapların Hazırlanması

Amaçlar-Teori ve Metot

Antrenör eğitiminin branşa özgü ve genel ders konularının teorik olarak amacı, hazırlanması ve her spor dalına göre ana ilkelerin tespit edilmesi.

Uygulama

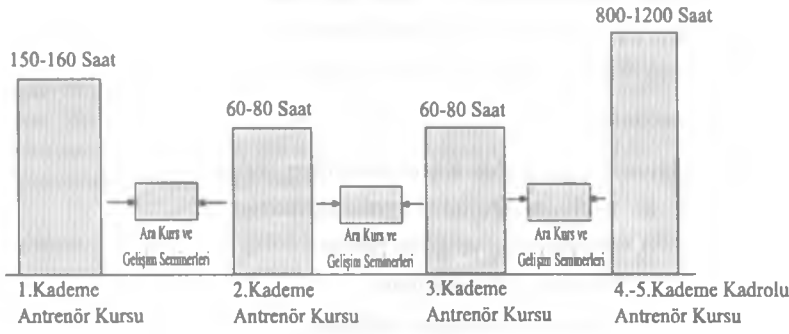
Eğitimin tüm şartları yerine getirildikten sonra ön uygulama ile yapılacaktır. Eğer detaylı olarak hazırlanan plan ve programlar uygulamada geçerlilik kazanırsa, istenilen antrenörlerin yetiştirilmesi mümkün olacaktır. Bu nedenler uygulama sağlıklı, düzenli ve spor eğitiminin amacına uygun olmalıdır.

Denetim ve Değerlendirme

Asgari ölçüde de olsa çalışmaların denetimi ve değerlendirilmesi, tabanda ve üst düzeyde antrenör eğitimi yapan kuruluşları özendirme açısından motive eder ve en azından eğitimin sonuçlarını ortaya çıkartır.

1.2.Antrenör Eğitimi Taslak Kademeleri

Antrenör eğitiminin temel model içerisindeki sürekli aşamaları aşağıdaki şekilde olduğu gibi düşünülebilir.

C Antrenör Kursu (1.Kademe)

Özellikle küçük ve gençlerimizin ilk uygulamalarında, temel antrenör eğitimini almış öğrencilerimiz görev alacağından da önemli ve yoğun yapılması gereken bir eğitim programını ve uygulamalarını kapsamaktadır.

Ara Gelişim Kurs ve Seminerleri

Eğitimin süreklilik kazanabilmesi için uygulamaya katılan antrenörlerinin belli süreler içerisinde bilgilerini tazelemeleri ve yeni gelişmeleri takip edebilmeleri için ara kurs ve seminerlere ihtiyaç vardır. Böylece çalışan antrenör denetlenebilecek, motive edilebilecek ve kendini yenileyebilme şansına erişecektir.

B Antrenör Kursu (2.Kademe)

Orta ve üst düzeyde grup ve takım çalışması yapabilmek antrenörlerin eğitime yönelik olmalıdır.

Ara Kurs ve Seminerler**A Antrenör Kursu (3.Kademe)**

Üst düzey antrenörlerin eğitimini kapsar. Özellikle program en son üst düzeydeki gelişmeleri inceler.

Üst Düzey Ara Kurs ve Seminerler

Ülkemizde ve uluslararasıda yapılacak olan kurs ve seminerlere katılarak bilgi, görgü ve spor anlayışının geliştirilmesi.

1.3.Antrenör Eğitim Taslağı

Sporumuzun gelişimi, çeşitli kategorilerdeki yetişkin antrenörlerin eğitime ve bu antrenörlerin kulüplerde, federasyonlarda ve diğer kurumlarda çocukları, gençleri, büyükleri sportif anlayış içerisinde eğitilmesine bağlıdır.

Antrenörlerimizin eğitimi ise başlangıçtan en üst düzeye kadar birbirine bağlı ve birbirinin uzantısı olmalıdır.

Antrenörlerin basamaklaması ise;

- a. Birinci Kademe (C Antrenörü) : Antrenörlerin temel eğitimini içerir (özellikle yıldız, genç).
- b. İkinci Kademe (B Antrenörü) : Amaçlı, planlı, programlı biçimde o spor dalının teknik, taktik ve yan dallarının öğrenimini yapmak orta ve üst düzeydeki sporcuları çalıştırabilecek bir düzeye erişmek.
- c. Üçüncü Kademe (A Antrenörü) : Üst düzeyde antrenör eğitimini içerir.
- d. Dördüncü ve Beşinci Kademe (Diplom Antrenör) : Özel bir eğitimi gerektirir. Özellikle kadrolu antrenör yetiştirmeye yönelik bir eğitim.

Kademelere Göre Antrenör Eğitim Şartları

1. Eğitim amacı
2. Antrenör kursuna katılabilme şartları
3. Eğitimin süresi
4. Eğitimi yürütecek kurul
5. Antrenörlük lisansının geçerlilik süresi
6. Lisansın yeniden uzatılabilme şartları
7. Lisansın geri alınması
8. Daha önce alınan derslerin ve kursların kabul edilme şartları
9. Eğitim ve öğretim kapsamı
 - a. Teknik alan
 - b. Taktik alan

- c. Antrenman bilgisi
- d. Spor hekimliği alanı
- e. Pedagojik ve psikolojik eğitim
- f. Literatür ve kural bilgisi

10. Sınav Şartları

- a. Sınava katılma şartları
- b. Sınav komisyonu
- c. Sınav türleri
- d. Sınavda dereceleme
- e. Sınava katılmama durumu
- f. Sınav tekrarlama durumu

C Antrenör Eğitimi Kapsamı (I.Kademe)

Eğitim süresi 150-160 saat arasında değişebilir.

1. Tarihsel Eğitim

- Sporun amacı
- Günümüzde spor tarihi ve spor tarihinin içeriği
- Türkiye’de spor organizasyonu ve görevleri

2. Sportif Organizasyon Bilgisi

- Federasyonların yapısı ve görevleri
- Yönetmelikler
- Spor organizasyonlarının işleyişi

3. Spor Hekimliği Alanı

- Spor dalının tıp açısından özellikleri
- Spor sakatlıkları ve nedenleri
- İlk yardım ve spor sakatlıkları
- Spor dalına özgü sakatlıklar
- Değişik yaş gruplarında yüklenme yeteneği

4. Pedagojik-Psikolojik Alan

- Motorik öğrenme ve öğrenme basamakları
- Spor metodu
- Öğretim ve öğrenim yolları
- Öğreticinin yönetim stili
- Antrenman ve müsabaka motivasyonunun temel ilkeleri

5. Antrenman Bilgisi

- Semboller
- Terminoloji
- Antrenman temel ilkeleri,
- Antrenman planlama ve periyotlaması
- Motorik özellikler
- Antrenman ve müsabakada yönetim
- Testler

6. Teknik-Taktik

7. Literatür ve Kural Bilgisi

- Literatür bilgisi
- Kuralların antrenörlük açısından yorumu

B Antrenör Eğitimi Kapsamı (2.Kademe)

Eğitim yaklaşık 60-80 saat kapsar.

1. Spor Hekimliği
2. Pedagojik ve Psikolojik Alan
 - Uzun süreli antrenman planlamasının psikolojik temelleri
3. Antrenman Bilgisi
 - Spor dalına yönelik biomekanik bilgi
 - Hareket bilgisinin temel ilkeleri
 - Antrenmanın temel ilkeleri
 - Antrenman çeşitleri ve temel yöntemleri
 - Antrenman periyotlaması
 - Motorik özellikler
 - Spor dalına özgü testler
 - Gözlem ve değerlendirme
4. Teknik-Taktik
5. Literatür ve Kural Bilgisi
 - Kuralların yorumu

A Antrenör Eğitimi Kapsamı (3.Kademe)

Eğitim süresi 60-80 saati kapsar.

1. Spor Hekimliği Alanı
 - Üst düzey sporunda yüklenme yeteneği
 - Cinsiyet özellikleri
 - Sporcu beslenmesi
 - Spor hekimliği araştırma sistemi
 - Doping
2. Pedagojik ve Psikolojik Alan
 - Antrenman motivasyonu
3. Antrenman Bilgisi
4. Teknik-Taktik
5. Literatür ve Kural Bilgisi

Diplom Antrenör Eğitimi Kapsamı (4.ve 5. Kadrolu Antrenör Eğitimi)

Eğitim süresi 800-1200 saati kapsar. Genellikle kadrolu antrenör eğitiminin üniversitelerle bağlantılı olarak yetiştirilmesini içerir. Bu konu kapsamlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Tüm kademeler arasında ise en az 2-3 yıllık bir antrenörlük uygulama şartı zorunlu olmalıdır.

Özetle; antrenör eğitimi; ülkenin spor yapısına uymalı, genel spor politikasının ilkeleri ile bağdaşmalı sürekli bilimsel yeniliklere ve spor dalı ile ilgili son gelişmelere açık olmalıdır.

1.5. Antrenörlerin Çalışma Esas ve Usulleri Yönergesi

- Birinci Bölüm

Genel Hükümler :

Bu bölüm amaç, kapsam, dayanak ve tanımları içermektedir.

- İkinci Bölüm

Esas Hükümler :

Antrenörler :

Madde 5. Genel müdürlükçe taşra teşkilatına atanmış olan antrenörler kendi branşlarıyla ilgili olarak aşağıdaki görevleri yaparlar.

- a. Sporcu yetiştirmek gelişimleri sağlamak
- b. Sporcuları spor faaliyetlerine hazırlamak
- c. Sporcu potansiyelini artırmak için okullar, kulüpler ve çevrede inceleme ve araştırma yapmak.
- d. Spor müsabakalarına sporcuları getirip, götürmek
- e. Günlük ve yıllık çalışma programları hazırlamak
- f. İl müdürlüğüne tasdik ettirmek
- g. Milletlerarası kural ve teknikleri takip etmek
- h. Spor dalıyla ilgili iç ve dış yayınları takip etmek
- i. Spor dalındaki eğitici, video, bant, kitap, dergi vb. eğitim araç ve gereçleri ile ilgili araştırma yapmak, bunları temini için il müdürlüğüne teklifte bulunmak
- j. Spor dalıyla ilgili olarak düzenlenen kurs, seminer ve diğer eğitim faaliyetlerine, il müdürlüğünün onayı doğrultusunda katılmak
- k. Yetenekli sporcuların daha üst performansa ulaşmaları için de özel spor eğitim programları hazırlamak veya daha yüksek antrenörlük belgesine sahip antrenörlerle bu konuda koordinasyon ve işbirliği yapmak.
- l. Sporcuların periyodik olarak, sağlık ve psikolojik kontrollerinin yapılmasını sağlamak
- m. Elit sporcuları veya milli takım sporcularını çalıştıranlar, bu sporcuların günlük, aylık ve yıllık antrenman programları, beslenme programları, sağlık ve performans durumlarının işlendiği kartoteks tutmak
- n. Başka kurum ve kuruluşlardaki antrenörlerle koordinasyon ve işbirliği içinde bulunmak

Çalışma Programları :

Madde 7. Antrenörler haftada 40 saatlik mesai yaparlar. Ancak günlük mesailerinin 4 saatini pratik, 4 saatini de teorik çalışmalara ve spor dalıyla ilgili araştırmalara ayırırlar.

Madde 8. 40 saatlik mesai üzerinde çalışan antrenörlere çalıştıkları her saat için ayrıca ücret ödenir.

Disiplin

Madde 21. Antrenörlere 657 sayılı devlet memurları kanunun disiplin hükümleri uygulanır.

Diğer Hükümler

Madde 22. Antrenörler çalışmalarda spor şube müdürü ve ilçelerde ilçe müdürüne karşı sorumludur.

Madde 23. Antrenörler, çalışmalarında ilgili spor dalının özelliklerine göre uygun bir kıyafet giymek zorundadır.

Madde 24. Antrenörlere il müdürlüklerince her yıl kıyafet verilir.

2. TÜRKİYE'DE FUTBOL ANTRENÖRLERİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE BATI ÜLKELERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Kategorileri

Futbol antrenör eğitimi programlarına ilişkin kategoriler incelenen ülkelere göre pek bir farklılık göstermemektedir. Almanya'da antrenör eğitim programlarına ilişkin kategoriler 4.kademede gerçekleştirilirken, İngiltere ve Türkiye'de farklı adlar altında 5 kategoride gerçekleştirilmektedir.

Bunlardan Almanya ve Türkiye'de kategorilere ilişkin kademelerin harflerle belirlendiği İngiltere'de ise kategorilere ilişkin kademelerin tespit edilen amaçlara göre adlandırıldığı görülmektedir.

Almanya'da başlangıç eğitimi olarak kısa süreli gençlere danışmanlık eğitimi kursu açılırken, İngiltere'de "ön hazırlık antrenör kursu" Türkiye'de ise "futbol eğitmenliği kursu" açılmaktadır. Kursların son aşamasında ise genellikle Almanya'da olduğu gibi ya (A) lisans antrenör eğitim kursu uygulanmak ya da Türkiye'de uygulandığı şekliyle teknik direktörlük kursu adlı programlar uygulanmaktadır. Ayrıca incelenen ülkelerde kaleci antrenörlüğüne özel bir önem verilmiş, kaleci antrenörleri ile ilgili ayrı bir program hazırlanmıştır. (10)

Süreleri

İncelenen ülkelerin futbol antrenör eğitimi program sürelerinde bazı farklılıklar bulunmaktadır. Almanya'da uygulanan futbol antrenör eğitimi programa göre gençlere danışmanlık eğitimi kursu, 7 gün 40 saat sürerken, İngiltere'de benzer nitelikteki "ön hazırlık antrenör kursu" bir hafta 26 saat, Türkiye'de açılan "futbol eğitmenliği kursu" ise 2 hafta 70 saat sürmektedir. Futbol antrenör eğitim kurslarının toplam süresinde farklılıklar görülmektedir. Almanya'da futbol antrenörü 552 saatte yetiştirilirken, İngiltere'de 362 saatte, Türkiye'de ise 980 saatte ((B), (A) Lisans ve teknik direktör dahil edilmiştir) yetiştirilmektedir.

Katılma Şartları

İncelenen ülkelerin programlarına katılma şartlarıyla ilgili bazı şartları benzerlik göstermektedir. Bunlardan; başlangıç ya da temel antrenörlük programların-

dan sonra gelen kurs programına katılma şartı olarak bir önceki programa katılmak şart olmaktadır. Ayrıca, sağlıklı bir fizik yapısına sahip olmak, sabıkasız olmak, futbol sporuyla önceden uğraşmak gibi özellikler de yine incelenen ülkelere ilişkin katılma şartlarını oluşturmaktadır.

Almanya’da gençlerin danışmanlık eğitimi kursuna katılmak için adaylarda aranan en önemli şartın önceden futbol sporuyla uğraşmak olduğu belirtilirken, İngiltere’de bu kategorideki kursa katılmak şartı olarak yapılacak bir teknik testten başarılı olma söz konusudur. Türkiye’de ise başlangıç düzeyindeki kursa katılacak adayların eğitici özellikleri olan öğretmen ve gençlik liderlerinden oluşacağı belirtilmektedir. Ayrıca Türkiye’de, futbol eğitmeni ünvanı verilerek açılan kursa katılma şartı olarak “iyi anlatım ve konuşma yeteneği, fiziksel açıdan futbol sporuna uygunluk, öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksek okullardan birinden mezun olmak” gibi özelliklerin de arandığı görülmektedir.

Öte yandan antrenörün yabancı dil bilme özelliği Almanya’da uygulanan (B), (A), futbol eğitmeni programlarında şart olarak aranırken, Türkiye’de yalnızca teknik direktörlük kursunda şart olarak aranmaktadır. Ayrıca, antrenörün bulunduğu kategoride çalışması ve ilgili kategoride pratik yapması şartı Almanya, İngiltere ve Türkiye’de rastlanmaktadır.

Derslerin Seçimi

İncelenen ülkelerdeki futbol antrenörlük eğitimi programlarında görülen ders veya konuların benzer isimlerde verildiği ancak, söz konusu derslerin kategorilere göre dağılımlarında bazı farklılıklar görülmüştür. Derslerin çoğunlukla pratik ağırlıkta olan teknik, taktik konular ile antrenman bilgisinden oluştuğu görülmektedir. Öte yandan futbol sporuna yönelik teorik konuların ise programda önemli bir yeri bulunmaktadır. Öyle ki, pratik olarak gerçekleştirilen antrenörlük uygulamaları ve stajın yanı sıra teorik olarak hazırlanan bitirme tezi ve diploma çalışması Türkiye’de uygulanan eğitim programların önemli bir yer tutmaktadır.

Değerlendirme

Antrenör eğitim programlarında uygulanan değerlendirme sistemleri incelenen ülkelere göre benzer özellikler göstermektedir. Almanya ve Türkiye’de uygulanan kurslarda kursiyerler futbol pratik, yazılı, sözlü ve serbest konuşma (konferans) ile değerlendirilirken, İngiltere’de ise yazılı ve pratik sınavla değerlendirilmektedir. Ayrıca bu değerlendirmelerin dışında Almanya’da antrenör belgesi olan antrenörlerin üç yıl içinde 20 saatlik gelişim kursuna katılma zorunluluğu ve ev ödevi uygulaması Türkiye’de ise diploma çalışması kapsamında bitirme tezi hazırlama söz konusudur.

Düzenleyen Birimler

İncelenen ülkelerde uygulanan futbol antrenörlük kurslarına çoğunlukla ilgili ülkenin futbol federasyonu düzenlemekte ise de kursların düzenlenmesinde başta üniversiteler olmak üzere gençlik ve spor teşkilatları da dolaylı ve doğrudan katkıları bulunmaktadır. Örneğin; İngiltere’de ve Türkiye’de futbol federasyonunca düzenlenen antrenörlük kurslarına üniversiteler dolaylı katkılarda bulunurken, Almanya’da düzenlenen kurslarda futbol federasyonunun yanı sıra ilgili gençlik ve spor eğitimi veren birimlerin doğrudan katılımı ve işbirliği sağlanmaktadır.

Kuşkusuz ilgili futbol federasyonlarının kurs organizasyonlarını yalnızca kendilerinin gerçekleştirmeleri mümkün değildir. Öyleyse, futbol federasyonlarının başta üniversitelerin spor eğitimi veren bölümleri olmak üzere diğer spor teşkilatlarından katkı ve işbirliği sağlamaları, antrenörlerin daha iyi eğitilmeleri açısından önemlidir.

3. TÜRKİYE, İNGİLTERE VE ALMANYA'DA AÇILAN ANTRENÖRLÜK PROGRAMLARI VE MUHTEVİYATLARI

Ülkemizde, İngiltere'de ve Almanya'da, Antrenör Yetiştirmede uygulanan kategoriler, kurs süreleri, katılma şartları, değerlendirme şekilleri, kurslarda okutulan dersler ve konular ile kursları düzenleyen birimleri tablolar şeklinde gösterilmiştir.

3.1. Türkiye'de Antrenörlük Programlarının; Kategorileri, Kurs Süreleri, Kurs Katılma Şartları, Okutulan Dersler ve Değerlendirme

Türkiye'de Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
(B) Lisans Futbol Antrenör Kursu	3 Hafta (1 Ay) (140 saat)	- En az lise ve dengi okul mezunu olmak - En az 5 yıl lisanslı futbol oynamış olmak - En az 23, en fazla 35 yaşından gün almamış olmak - Sağlıklı olmak - Sabıkasız olmak - Disiplin kurullarından 3 aydan fazla ceza almamış olmak - TFF'ce yapılan mülakattan başarılı	Yazılı, Sözlü ve Pratik Sınav Serbest anlatım	- Antrenman bilgisi - Teknik-taktik - Fizik-kondisyon - Kalecilik, takım sevk ve idaresi - Oyun kuralları - Spor sakatlıkları - İlk yardım, beslenme	Türkiye Futbol Federasyonu
(A) Lisans Futbol Antrenör Kursu	8 Hafta (2 Ay) (280 Saat)	- En az lise ve dengi okul mezunu olmak - En az 26, 40 yaşından gün almamış olmak - Sağlıklı olmak - Sabıkasız olmak - TFF disiplin kurullarından 3 aydan fazla ceza almamış olmak - En az 1 kez A milli takımında oynamış olanlar yukarıdaki şartlara sahip ise kursa alınabilirler - En az 10 yıl profesyonel futbol oynamış olmak	Yazılı, Sözlü ve Pratik Sınav Serbest anlatım	- İnsanın genel yapısı - Anatomi - Fizyoloji - Spor Psikolojisi - Beslenme - Anatomi Bilgisi - Yaş ve gelişim basamakları - Teknik-taktik - Fizik-Kondisyon - Antrenman planlaması - Kalecilik - İlk yardım - Oyun kuralları - Yönetim bilgisi - Maç, antrenman, gözlem ve değerlendirme	Türkiye Futbol Federasyonu
Teknik Direktör Eğitimi Kursu	16 Hafta (4 ay)	- En az lise ve dengi okul mezunu olmak - En az 30 yaşında olmak	Yazılı, sözlü, pratik sınav, serbest anlatım,	- İnsanın genel yapısı - Anatomi, fizyoloji - Spor psikolojisi - Antrenman bilgisi, yaş	Türkiye Futbol Federasyonu

	(560 saat)	• 1 yabancı dil bilgisine sahip olmak • Sağlıklı olmak • Sabıksız olmak • TFF disiplin kurulundan bir defada 3 aydan fazla toplam 6 ceza almamış olmak	tez hazırlama, seminer hazırlama	ve gelişim basamakları • Teknik, taktik, fizik, kondisyon • Antrenman planlaması • Kalecilik, • Takım sevk ve idaresi • Spor sakatlıkları • İlk yardım • Oyun kuralları • Yönetim bilgisi • Maç, antrenman, gözlem ve değerlendirme	
--	------------	---	----------------------------------	---	--

Türkiye’de Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
Kaleci Antrenör Eğitimi Kursu	8 Hafta (2 Ay) (280 saat)	• En az lise ve dengi okul mezunu olmak • En az 5 yıl profesyonel takımlarda kaleci olarak oynamış olmak veya en az (B) lisans kursu mezunu olmak • Sağlıklı olmak • Sabıksız olmak • TFF disiplin kurulundan bir defada 3 aydan fazla toplam 6 ay ceza almamış olmak • Eğitim kurulu tarafından yapılacak mülakatta başarılı olmak	Yazılı, sözlü ve pratik sınav Kendi pratiği	• İnsanın genel yapısı, anatomi, fizyoloji • Spor psikolojisi • Beslenme • Antrenman bilgisi • Yaş ve gelişim basamakları • Teknik, taktik, fizik, kondisyon • Antrenman planlaması • Oyun kuralları • Yönetim bilgisi • Spor sakatlıkları ve ilk yardım	Türkiye Futbol Federasyonu
Futbol Eğitmenliği Kursu	2 Hafta (70 saat)	• Öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksek okullardan birinden mezun olmak • En az 23 ve 40 yaşında olmak • Sağlıklı olmak ve sabıksız olmak • Fiziksel açıdan uygun ve futbola yatkın olmak • İyi anlatım ve konuşma yeteneğine sahip olmak	Yazılı, sözlü ve pratik sınav, kendi pratiği, futbol eğitmenliği TFF tarafından açılan 2-3 günlük futbol eğitimi seminerlerine katılmak zorundadırlar	• Çocukların futbol eğitimi • Kalecilik • Beslenme • Oyun kuralları • Spor sakatlıkları ve ilk yardım	Türkiye Futbol Federasyonu

Kaynak: SUNAY, H.-İMAMOĞLU, A.F.: Türkiye’de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 3, 67 Ankara, 1996.

3.2.İngiltere’de Antrenörlük Programlarının; Kategorileri, Kurs Süreleri, Kursa Katılma Şartları, Okutulan Dersler ve Değerlendirme

İngiltere’de Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
		• İngiliz vatandaşı olmak		• Pratik antrenörlük	

On Hazırlık Antrenör Kursu I.Kademe Antrenör Sertifikası	1 Hafta (26 Saat)	- En az 17 yaşında olmak - Futbola uğraşmak - Yapılacak teknik test-ten başarılı olmak	Yazılı ve Uygulamalı Sınav	- Antrenörlük teorisi - Kazanma formülü - Futbol teknik-taktik ve becerileri - Futbol federasyonu yönetmeliği - Futbol yıldızlarının yetiştirilmesi	İngiltere Futbol Federasyonu
Antrenörlük Hazırlık Kursları	3-5 Gün (18 Saat)	- İngiliz vatandaşı olmak - Ön hazırlık antrenörlük kursunu başarıyla bitirmek - En az 18 yaşında olmak	Yazılı ve Uygulamalı Sınav	- Futbol teknik becerileri - Dar alan oyunları - Oyunun değişik safhalarının uygulanması 11:11 yapılan pratik çalışmalar	İngiltere Futbol Federasyonu
Orta ve İleri Dereceli Antrenör Kursu	13 Gün (78 saat)	- İngiliz vatandaşı olmak - Profesyonel 1 Ligde futbol oynamış olmak veya menajer ya da antrenör olarak 1 Ligde tam gün çalışmış olmak - Ön hazırlık antrenör kursunu bitirmiş olmak - Antrenör hazırlık kursunu bitirmiş olmak ve referans bulmak	Yazılı ve Uygulamalı Sınav	- Öğrenme ve antrenörlük prensipleri - Kazanma formülü - Maç - Şutlar - Kalecilik - Müdafa-hücum prensipleri - Serbest vuruşlar - Futbol taktik ve becerileri - İlk yardım - Maçta antrenörlük - Profesyonel 1 Lig kulübü ziyaret etmek - Dar alanda küçük oyunlar - Boş alan yaratmak	İngiltere Futbol Federasyonu
Uluslararası Ön Hazırlık Antrenör Sertifika Kursu	20 Gün (120 Saat)	21 yaşın üzerinde olmak - Sağlıklı olmak - Futbol oynamış olmak - Veya Beden Eğitimi Öğretmenliği diploması bulunmak	Uygulamalı Antrenör ve Yazılı Sınav	- Aldatmalar - Paslar - Hücumda boşluk yaratmak ve hareketlilik - Topla koşu - Dripling - Şut teknikleri - Göle gitmek - Kalecilik ve hücum prensipleri - Oyun kuralları - Futbol yıldızlarının yetiştirilmesi	İngiltere Futbol Federasyonu

İngiltere'de Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
Uluslararası Antrenör Diploma Kursu	20 Gün (120 Saat)	- Uluslararası ön hazırlık antrenör sertifikası kursuna katılmış olmak - En azından 21 yaşında olmak - Fiziksel uygunluğa sahip olmak - Sağlıklı olmak	Uygulamalı Antrenörlük Teorisi, Yazılı Sınav	- Antrenörlük ve öğretim teorisi analizi - Maç performans analizi - Antrenörlük uygulaması - Spor bilimi 6:6 oyunlar - Paslar	İngiltere Futbol Federasyonu

				• Dripling ve dönüşler • Şut • Müdafâ-hücum prensipleri • Kalecilik • Serbest vuruşlar	
--	--	--	--	--	--

Kaynak : SUNAY, H.-İMAMOĞLU, A.F.: Türkiye’de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 3, 67 Ankara, 1996.

3.2.Almanya’da Antrenörlük Programlarının; Kategorileri, Kurs Süreleri, Kursa Katılma Şartları, Okutulan Dersler ve Değerlendirme

Alman Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
Gençlere Danışmanlık Eğitim Kursu	7 Gün (40 Saat)	• Bir spor kulübü üyesi olmak • 16 yaşını bitirmiş olmak	• Sınav yapılmamaktadır • Bitirenlere katılma belgesi verilir	• Teknik-taktik • Oyun kuralları • İlk yardım • Antrenman bilgisi • Spor organizasyonu • Topla beceri	Alman Futbol Federasyonu ve Eyalet Federasyonları İşbirliği
(B) Lisans Antrenör Eğitim Kursu	18-20 Gün (120 Saat)	• Kursa katılma dilekçesi vermek • Bir spor kulübüne üye olmak • Sağlıklı olmak • Sabıksız olmak • 18 yaşını bitirmiş olmak • Futbol branşına uygunluk göstermek • Yeterli Almanca dilbilgisine sahip olmak	• Futbol pratik sınavı • Sözlü sınav • Serbest konuşma (konferans) • 3 yıl içinde 20 saatlik gelişim kursuna katılmak zorunluluğu vardır	• Teknik-taktik • Yönetim bilgisi • Spor hekimliği • Oyun kuralları • İlk yardım • Antrenman bilgisi • İnsan ve takım yönetimi • Gençlerde ve yetişkinlerde futbol öğretim bilgisi ve metodu • Spor organizasyonu • Antrenman planlaması ve periyotlaması • Maç, antrenman, gözlem ve değerlendirme • Spor biyolojisi	Alman Futbol Federasyonu ve Eyalet Federasyonları İşbirliği
(A) Lisans Antrenör Eğitim Kursu	28 Gün (1 ay) (120 saat)	• (B) Lisans antrenörlük belgesine sahip olmak • 1 yıl gençler kategorisinde olmak üzere 2 yıl (B) lisansı • Sağlıklı olmak • Sabıksız olmak • Branşa uygunluk göstermek • Yeterli Almanca dilbilgisine sahip olmak • Beden Eğitimi Bölümlerini bitirenler için futbol uzmanlık dalını pekiyi ve iyi dereceyle bitirmiş olmak	• Futbol pratik sınavı • Yazılı sınav • Sözlü sınav • Serbest konuşma • Kural bilgisi • 3 yıl içinde 20 saatlik gelişim kursuna katılmak zorunluluğu vardır.	• Özel antrenman bilgisi • Yönetim bilgisi • Spor hekimliği • Oyun kuralları • İnsan ve takım yönetimi • Gençlerde ve yetişkinlerde futbol öğretim bilgisi ve metodu • Antrenman planlaması ve periyotlaması • Spor psikolojisi	Alman Futbol Federasyonu ve Eyalet Federasyonları İşbirliği

Alman Futbol Antrenör Eğitimi Kurslarının Kategorisi	Kursun Eğitim Süresi	Kursa Katılma Şartları	Değerlendirme Şekilleri	Kurslarda Görülen Ders ve Konular	Kursları Düzenleyen Birimler
Futbol Öğretmeni Eğitimi Kursu	6 Ay 2 ay ders 2 ay pratik 2 ay staj (272 saat)	• (A) Lisans Antrenörlük belgesine sahip olmak • (A) Lisansı ile en az 1 yıl antrenörlük yapmış olmak • Eğitim durumunu ve sportif yaşamını belirten özgeçmişini vermek • Sağlıklı olmak • Sabıksız olmak • Yeterli Almanca dilbilgisine sahip olmak	• Futbol pratik sınavı • Yazılı sınav • Sözlü sınav • Ev ödevi	• Özel antrenman bilgisi • Teknik-taktik • Yönetim bilgisi • Spor hekimliği • Antrenman bilgisi • İnsan ve takım yönetimi • Antrenman planlaması ve periyotlaması • Maç. Antrenman, gözlem ve değerlendirmesi • Spor psikolojisi • Spor hukuku • Kulüp yönetimi • Güzel konuşma • Spor fizyoterapisi • Eğitim pratiği (staj) • Kondisyon antrenmanı ve cimnastiği • Kaleci antrenmanı	Köln Spor Yüksek Okulu ve Alman Futbol Federasyonu İşbirliği

Kaynak : SUNAY, H.-İMAMOĞLU, A.F.: Türkiye’de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 3, 67 Ankara, 1996.

SONUÇ

Türkiye’deki antrenör eğitimi ve programların batı ülkeleri ile karşılaştırıldığında paralellik olduğu görülmektedir. Türkiye’deki antrenörlük eğitimi ile İngiltere ve Almanya antrenör eğitimi programları süre açısından incelendiğinde program sürelerinde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Kategoriler bakımından ise farklılık göstermektedir. Antrenörlük kurslarına katılma şartları benzerlik gösterirken, kurslarda işlenen derslerde farklılık gözlenmektedir. Değerlendirme açısından bütün ülkelerde aynıdır. Kursları düzenleyen birimler incelendiğinde İngiltere’de futbol federasyonu, Türkiye’de futbol federasyonu görülürken, Almanya’da futbol federasyonu, eyalet federasyonları ve üniversite işbirliği çerçevesinde düzenlendiği görülmektedir.

Farklı ülkelerde uygulanan eğitim programlarının aynen benimsenmesi, model olan ülkelerin farklı yapı ve gereksinimleri her zaman olumlu sonuçlar vermeyebilir. Bu nedenle her ülke kendi şartlarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak uygulamalarını bu yönde gerçekleştirmelidir.

G.S.G.M.’nin antrenör adaylarında aradığı şartlar ile T.F.F.’nin aradığı şartlar arasında farklılıklar vardır. En alt basamaktaki “Futbol Eğitmeni” kursuna katılabilmek için, 23 yaşında olma şartı getirilirken, G.S.G.M. bünyesinde açılan kurslara 18 yaşında olanlar katılabilmektedirler. Burada bir beraberlik sağlanmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları ve Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinden mezun olan kişilere en üst seviyede antrenörlük unvan ve sertifikası

verilmesi, yine spor liselerinden mezun olanlara kurslarda öncelik hakkının tanınmasının, bizce okulların kuruluş amacına en uygun, uygulama olacağı yönündedir.

Antrenör yetiştiren kurumlar, tecrübeli, bilgili antrenör diplomasını taşıyan elemanlarını, spora yeni başlayan kişileri, gençleri, çalıştırma mecburiyeti taşımaları yönünde yeniden yapılanma konusuna önem vermelidirler.

BESYO ve BES Bölümlerinde Antrenörlük Bölümlerinin açılmasını antrenörlerin bu bölümlerce yetiştirilmelerinin gerekli olduğuna inanıyoruz.

KAYNAKLAR

1. ALPMAN, C.: **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi**, M.E.B.Basımevi, 1, İstanbul, 1972.
2. ARUN, A.C.: **Türkiye’de Cumhuriyet Devrinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Çalışmaları ve Aşamaları**, Spor ve Bilim Dergisi, Sayı:1, 9-13, İstanbul, 1991.
3. ÖZER, K.: **Sporda Eğitim ve Öğretim**, Spor Şurası Bildirileri, Başbakanlık G.S.G.M. Yayını, 60,61, Ankara, 1991.
4. AÇIKADA, C.-ERGEN, E.: **Bilim ve Spor**, Büro Tek Ofset Matbaacılık, 1-41, Ankara, 1990.
5. KOLUDAR, S.: **Futbol’da Antrenörlük ve Eğitim Öğretim İlkeleri**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 29-30, Ankara, 1988.
6. G.S.G.M. Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, **Antrenörlerin Çalışma Esas ve Usulleri Yönergesi**, Yayın No.96, 6-7, Ankara, 1990.
7. BAŞBAKANLIK, 11.9.1994 tarih, 22048 sayılı resmi gazete, 1-3, Ankara, 1994.
8. SEVİM, Y.: **Türkiye’de Antrenör Eğitim Yapısı ve Temel İlkeleri**, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 1, 1-01, Ankara, 1998.
9. GÖRAL, M.: **Türkiye’de Spor Eğitimi Yetiştiren Kurumların Mevcut Durumlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi**, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.54, 55, 66, 67, İstanbul, 1997.
10. İMAMOĞLU, A.F.-SUNAY, H.-KOÇAK, M.: **Türkiye ve Bazı Avrupa Ülkelerinde (Almanya, Avusturya, İngiltere ve İskoçya) Futbol Antrenör Yetiştirme Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**, G.Ü.Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt :1, Sayı 4, Ankara, 1996.
11. SUNAY, H.-İMAMOĞLU, A.F.: **Türkiye’de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği**, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 3, 67 Ankara, 1996.
12. SUNAY, H.: **Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Uyguladığı Antrenör Eğitimi Programlarının Değerlendirilmesi**, Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi, Sayı: 4, 45, Ankara, 1997.
13. THORPE, R.: **“İngiltere’de Antrenörlük Sistemi ve Üniversiteler İle Antrenörlük Vakfı İlişkisi”**, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu Yayını, Yayın No.4, Ankara, 1991.
14. ÜÇİŞİK, F.: **“Antrenör Eğitimi”**, Türkiye Gazetesi, 31 Temmuz 1993.
15. KOÇ, Ş.: **“Neden Spor Bilimleri Fakültesi?”**, Spor Bilim Dergisi, Yıl: 3, S.9-10-11-12, İstanbul, 1992.